

En dan kan ik ook Hebr. 12 lezen, vers 25. De schrijver wijst op de vaderen, die „niet ontkomen“ zijn, toen ze — hoewel verbondskinderen — Hem verwierpen, die op aarde orakels, godsspreken gaf. Op aarde — de lagere openbaringsfase. Thans hebben de Hebreëen, d.w.z. de verbondskinderen (deeg, takken, maar levende in de fase van het Nieuwe Testament, en in den boom, het deeg, gebleven) een God, die (in Christus) van de HEMELLEN uit spreekt. Als nu de verbondswraak de vaderen trof, toen zij de sappen van den verbondsbroom niet in zich opnamen, door ongelooft, hoeveel te meer zal die wraak de verbondskinderen van den Nieuwen dag treffen, als zij, in het verbond staande, en daar werkelijk in opgenomen, het geloof niet hebben.

Ik ga weer terug naar de gemeente van Rome. Daar waren heidenchristenen en Jodenchristenen. Tot beide moest één preek op hetzelfde oogenblik vermanend spreken. We hoorden, hoe én de brief aan de Romeinen én die aan de Hebreëen die vermaning inkleeft. Één van drieën nu; men moet de geadresseerden beschouwen als geen verbondskinderen; of zich een prediker droomen (ook den prediker, die den Hebreëerbrieff schreef), die de gemeente aansprak (op „oud-gereformeerde“, ik bedoel zoo iets als „Saambinder“-achtige manier) als verbondskinderen-in-werkelijkheid én verbondskinderen-in-hope, als verbondskinderen-naar-het-wezen én verbondskinderen-alleen-maar-naar-de-verschijning; of — men moet aan heel de kerk des Heeren zeggen:

heden is de praefatie der wet in uwe ooren vervuld (het ware diensthuis uitgeleed);

heden wordt de belofte der wet in uwe ooren vervuld;

en:

heden wordt de dreiging der wet in uwe ooren vervuld.

Wie het anders zegt, met dien heb ik een dogmatisch, en ook een homiletisch verschil.

En ik versta niet goed, dat „De Heraut“, welk blad — terecht — zoo op het aambeeld der zelfbeproefing gehamerd heeft, den verbondsmatigen grondslag daarvan ondermijnd heeft, door die verbondswraak uit het Nieuwe Testament weg te redeneeren. Ik kan alleen dan met gezag die opwekking tot zelfonderzoek „scherpe-lijk“ doen uitgaan in de prediking tot de daar wettig opgekomenen, als men mij Hebr. 12:25, waarmee ik eens intree deed in één der kerken, laat bedienen zonder reserve, en zonder de scholastische redeneering, die daar zegt: de belofte-sancie geldt voor de verbondskinderen-naar-het-wezen, maar de sancie der dreiging voor de verbondskinderen-naar-de-verschijning. Ik vind in den prediker, die den Hebreëerbrieff schreef, daarvoor geen enkelen grond.

K. S.

De quaestie van het nieuwe kerkrecht. (III.)

Het nieuwe kerkrecht is niet alleen eene varloochening van het Doleantiekerkrecht, en de verruiling daarvan voor het kerkrecht van de Christelijke Gereformeerde Kerk vóór 1892, en van die na 1892, maar het sluit ook in eene veroordeeling van de Doleantie zelve. Wel ont-kent ook De Joh. Jansen dat in zijne jongste brochure. De vraag besprekend, of eene classis in een plaatselijke kerk mag optreden om te doen wat des kerkeraads is, zegt hij:

„Hierbij moeten wij twee gevallen wel onderscheiden. Vooreerst het wederrechtelijk ingrijpen van een hooger Bestuur. Dat geval deed zich voor bij de Doleantie. De kerkeraad van Amsterdam wilde de kerk aldaar reformeeren. Het Classicaal Bestuur der Hervormde Kerk greep op eigen initiatief in, zette den kerkeraad af en deed wat des kerkeraads is. Dit was een eigenmachtige en hiërarchische daad, omdat de kerkelijke besturen wederrechtelijk, van boven af als een juk op de plaatselijke kerken waren gelegd“. „Oud- of Nieuw kerkrecht“, blz. 30.

Maar deze redeneering gaat niet op, wanneer de meerdere vergaderingen volgens het nieuwe kerkrecht

boven de kerkeraden staan, en de kerken volgens stelling VI van Prof. Dr. H. H. Kuiper, den 22sten Sept. j.l. te Leeuwarden verdedigd, „in gesubordineerde verhouding tot de meerdere vergaderingen“, waartoe zij behooren, staan, en de potestas synodica, volgens stelling VIII, „een potestas autoritativa“ is, „d.w.z. de macht om... de refractorii... met censuur te straffen zoowel gemeentelieden als ambtsdragers“, en zij, naar stelling IX „bij mala administratio het recht te handhaven“ hebben.

Immers, wanneer volgens het Doleantiekerkrecht, zooals Prof. Dr. H. H. Kuiper het in 1918 uitdrukte, „De autonomie of zelfstandigheid van elke plaatselijke kerk is een der grondbeginselen, waarop heel ons Gereformeerd kerkrecht is gebaseerd“, zoodat „Tegen elke aanranding van dit beginsel... daarom zoo kras mogelijk (moet) worden opgetreden“, „De Heraut“ van 15 Dec. 1918, vgl. „De Reformatie“ van 23 Sept. j.l., dan mocht de kerkeraad van Amsterdam beheersbepalingen maken, zooals hij in het laatst van 1885 dat deed. „...voor het kerkelijk beheer bepaalde hij, overeenkomstig zijn bevoegdheid in art. 41 van het Reglement, dat de kerkegoederen ten dienste van den kerkeraad moesten blijven, ook als de bestuursmacht den kerkeraad zou weerstaan“, „De Reformatie“ van '86, blz. 62. Doch als volgens het nieuwe kerkrecht de meerdere vergaderingen boven de kerkeraden staan met eene potestas autoritativa, en de kerkeraden aan die meerdere vergaderingen gesubordineerd zijn, dan mocht de kerkeraad van Amsterdam niet zelfstandig ten aanzien van het beheer zulke bepalingen maken, omdat hij, en de kerk van Amsterdam, en ook de goederen dezer kerk, dan stonden onder de meerdere vergaderingen, en onder haar toezicht. En te minder mocht hij dergelijke beheersbepalingen dan maken met zulk een doel, als hij deed, om feitelijk de censuurwerking der meerdere vergaderingen te verhinderen. Dat was dan „mala administratio“, opzettelijk wanbeheer, ja, revolutie. Daarbij mocht en moest de meerdere vergadering den ingrijpen met schorsing. Zoo is dan bij deze beschouwing het doen van den kerkeraad van Amsterdam in het laatst van 1885 veroordeeld, en zijne schorsing door het Classicaal Bestuur in 1886 dus rechtmatig, en de Doleantiebeweging met die schorsing in verband staande, afkeurenswaardig, onrechtmatig.

Zegt men: de kerkeraad van Amsterdam wilde de vertreding van de belijdenis van den Christus als Zone Gods en Verzoener onzer zonden voorkomen, dan heeft men daarin wel gelijk, maar geldt deze tegeninstantie hier niet, omdat te dezer zake evenmin als elders het doel de middelen heiligt. En zegt men: het Classicaal Bestuur van Amsterdam was niet eene meerdere vergadering naar de regelen van het Gereformeerde kerkrecht samengesteld en samengekomen, dan neemt dat toch niet weg, dat dit Bestuur inzake het toezien ook op hetgeen met het stoffelijk goed van de gemeente te Amsterdam gebeurde, en met het tegengaan van „mala administratio“ of opzettelijk wanbeheer, door schorsing dezer in zijn oog slechte bestuurders en wanbeheerders, dan, naar het nieuwe kerkrecht, zijn boekje niet te buiten ging. Een meerdere vergadering volgens dit nieuwe kerkrecht zou bij dergelijk doen van den kerkeraad van één harer kerken, op gelijke wijze mogen, zoo niet moeten, ingrijpen met schorsing. Het Classicaal Bestuur moge in veel dingen verkeerd gehandeld hebben, en het moge ook bij dit ingrijpen een zeer schuldig doel beoogd hebben, tot zoodanig ingrijpen had het onder deze omstandigheden, d.i. bij zulk doen van den kerkeraad van Amsterdam, volgens het nieuwe kerkrecht, de vrijheid en den plicht. Want, en dat moet ook niet vergeten worden, deze kerkeraad erkende nog altijd dit Classicaal Bestuur en had nog niet er mee, noch met de hiërarchie om het Hervormd kerkgenootschap, gebroken.

Alleen bij het Doleantiekerkrecht, bij de erkenning van de volle zelfstandigheid der plaatselijke kerken, en bij alle verwerping van eene hogere bestuursmacht der meerdere vergaderingen over de plaatselijke kerken, en bij verwerping van de subordinaat van deze laatste

aan de eerste, is de rechtmatigheid van het bedoelde handelen van den kerkeraad van Amsterdam te handhaven. Zijn daarentegen de meerdere vergaderingen, zooals bij het nieuwe kerkrecht, hogere besturen, dan moet hier insubordinatie en poging tot revolutie geconstateerd worden.

Wanneer De Joh. Jansen daarom spreekt van „wederrechtelijk ingrijpen“ van het Classicaal Bestuur, is dat op het standpunt van het nieuwe kerkrecht onjuist. Tot dat ingrijpen had dat Bestuur, naar die opvatting van het kerkverband, recht. En dat dit Bestuur op eigen initiatief ingreep, mag er dan evenmin als misdaad aan verweten worden. Het behoorde dan, hier wanbeheer, „mala administratio“, ziende, in te grijpen, en wel onverwijld. Heel het spreken van „eigenmachtige en hiërarchische daad“, en het zeggen: „van boven af als een juk op de plaatselijke kerken is gelegd“, moet dan vervallen, of heeft dan in dit bepaalde geval geene kracht. Tot het stuiten van naar zijne meening misdadige beheersbepalingen had dat Bestuur dan roeping of plicht.

We handelen nu niet over eene denkbeeldige doleantie, maar over de concrete, historische Doleantie te Amsterdam, zooals zij metterdaad geschiedde en haren aanvang nam. Zoodat men hier de zaak niet moet willen verdoezelen met te zeggen, dat het om de belijdenis ging. Want dat is wel waar. Maar die beheersbepalingen waren geene zaak van belijdenis, al werden zij ook in verband met de belijdenis ontworpen en genomen. Maar, nogmaals zij het gezegd, ook te dezer zake heiligt het doel de middelen niet. En deze middelen waren volgens het nieuwe kerkrecht onrechtmatig, en het opkomen daartegen door het Classicaal Bestuur van Amsterdam, geoorloofd, zoo niet plichtmatig.

Aldus sluit dit nieuwe kerkrecht met zijne loochening van de volle zelfstandigheid der plaatselijke kerken, en met zijne leer van de subordinaat der kerken met hare kerkeraden aan de meerdere vergaderingen, en met haar beweren van de hogere bestuursmacht dier meerdere vergaderingen, de veroordeeling in van de Doleantie, zooals die te Amsterdam begonnen is.

Dat het nieuwe kerkrecht ook wel eene afscheiding van het kerkverband mogelijk en geoorloofd kan achten, is eene opmerking, die hier geene betekenis heeft. De kerkeraad van Amsterdam had zich nog niet losgemaakt van genoemd Bestuur en van de Synodale hiërarchie. En wat hij inzake de beheersquaestie deed, zou hij, bij eene verhouding van plaatselijke kerk en meerdere vergaderingen als het nieuwe kerkrecht leert, niet hebben mogen doen.

Voordat nu echter de behandeling van de quaestie van het nieuwe kerkrecht voortgezet wordt, moeten eerst een paar opmerkingen gemaakt worden. Men heeft het n.l. telkens over mijne beschouwingen of opvattingen van het kerkrecht. Doch de zaak is, dat ik uiteengezet heb wat Voetius leert over het wezen der meerdere kerkelijke vergaderingen. In die artikelen heb ik uitvoerige citaten van Voetius gegeven, in vertaling, en in original, zoodat ieder zelf kan oordeelen over wat ik zeg, en elk deskundige ook kan nagaan, of ik juist citeer en vertaal. Daarbij geef ik dan wel mijne opmerkingen, doch slechts om in het licht te stellen of Voetius bij het eene, dat hij schrijft, overeenstemt met hetgeen hij elders geschreven heeft, en met aanwijzing er van, waarin eventueel de tegenstrijdigheid bestaat. Zoo ben ik gekomen tot de opmerking en aanwijzing, dat er bij Voetius twee lijnen gevonden worden. En dan zeg ik, welke lijn mij de juiste voorkomt.

Nu kan ik mij bij dat alles natuurlijk vergist hebben. In opvatting, in vertaling, in voorstelling van wat Voetius leert. Maar ik heb door breedvoerige mededeeling van wat Voetius schrijft, en dat ook in original, iedereen in staat gesteld, mij te controleeren. Meent men nu, dat ik metterdaad geene juiste voorstelling van Voetius' leer geef, en ook, dat bij hem geen twee tegenstrijdige lijnen aanwezig en aanwijsbaar zijn, dan diene men dat aan te toonen.

verder van verschillende rijke Amerikanen (o.a. Van der Bilt).

In 1908 gaf hij zijn boek uit, behelzende 2 deelen, n.l. zijn ziektegeschiedenis en als tweede deel het project van een beweging voor geestelijke volksgezondheid. Dit boek, in den loop der jaren vele malen herdrukt²⁾, gaf den stoot tot de oprichting in 1908 van het Nationale Comité voor geestelijke volksgezondheid, waarvan Beers secretaris werd. Sedert dien zijn bijna 30 jaren verlopen, gedurende welke de „mental-hygiene“-beweging³⁾ over de geheele wereld navolging heeft gevonden. En toen in begin Mei 1930 in Washington het eerste internationale congres voor geestelijke volksgezondheid werd gehouden, kwamen daar 53 landen bijeen⁴⁾ met meer dan 3500 deelnemers en bevatte de lijst van de te behandelen punten niet minder dan 45 verschillende onderwerpen, wel een bewijs, dat de roep naar geestelijke volksgezondheid over de geheele wereld gehoor had gekregen.

Merkwaardig hierbij is, dat „de wereld“ deze beweging voor geestelijke volksgezondheid gaarne als een novum aandient, als iets nieuws door haar uitgevonden. Niets is echter minder waar dan dat. Reeds lang voordat de naam geestelijke volksge-

2) In 1928 verscheen de 14e druk.

3) Het woord „mental hygiene“ is afkomstig van Prof. Adolf Meyer, hoofd van de psychiatrische afdeling van het John Hopkins Hospital in Baltimore.

4) Ook Nederland was door een delegatie van enkele personen vertegenwoordigd.

Dan mag men Joh. Jansen in rechtelijke theoriën „Politica Ecclesiastica“ eerst te bewijzen, strijdige lijnen b. dan mag men n. Voetius, doch b. tius I en een V. wien van deze t.

Ook mag men doelt op mijn art. Greijdanus leert Voetius leert vol eens met wat ik behoort men h. meening bestru eerlijk er voor eens is, zooals m. Voetius niet Natuurlijk word wat moeilijker. I met Voetius het gemakkelijker er Voetius' naam, stridigheid, die voorgeeft, dat n en eerlijkheid ei

Eene andere per heeft in „De de Senatsadeel veertigtal jaren formeerde begit van dat artikel in die declarati „Maar de vraag het Gereformee Gereformeerde uitmaken; hij b ting overeenkon

Dat werd ges artikelen in „De mijne meening, moet men van daarbij om de ander doel, voo naar de geoorl. Mijne fout sch niet zonder n goedkeuren en Vaders hebben matief voor o te verklaren, n woorden en da aan de grond recht. Nu, te troosten, dat il van onze Ned

In zijne stoll Prof. Dr. H. H grondt zich. Woerd: maar Kerken versch van wat Chris bij de vraag ning te houde hare belijdeni kenordeningen dogmatici en richtingen la

Hierbij kun rekening ho met nog mee wordt. Zoals in die verschi „Kerk en Sta fend door gen en met den f

zondheid oo begrepen w Chr. vereen bestrijding ziekten, de Chr. inrich kreupelen, van Wat o Zetten, een Hielding ge tische werk stonden er Steenbeek, weg tot he Kumi voor om oudere omgeving e aan de „Re de Vereenig voor de v Weesinrich van de „V van verwa thans gestic het Provinc delharnis; te Rotterda het verlore

5) Behalve bezit deze

POPULAIR-WETEN: ISCHADDELUKE SCHEISEN

Geestelijke volksgezondheid.

III.

Geschiedenis.

De beweging voor geestelijke volksgezondheid is nog niet oud, zij telt nauwelijks 30 jaren. Haar geboorteland is Amerika, haar stichter de heer Clifford Wittingham Beers. Zijn levensloop is echt Amerikaansch; hij begon als schrijver op een belastingsbureau en is nu secretaris van het Nationale Comité voor geestelijke volksgezondheid.

Clifford Beers werd in 1878 geboren uit een familie, wier voorouders uit Engeland afkomstig waren. Als knaap was hij zeer gevoelig, in zichzelf gekeerd en gauw bezorgd. De dood van een broer, die zes jaar lang ziek was geweest en veel geleden had, vervulde zijn geest en kwelde hem dag en nacht. Na een aanval van griep verviel hij in een zware depressie¹⁾ met moedeloosheid, dwanggedachten, waanvoorstellingen en zelfmoordneiging (ernstige vorm van melancholie). Deze zielsziekte had tot gevolg, dat hij 23 Juni 1900, dus

22 jaar oud, zich uit de 4e verdieping naar omlaag stortte. De weke bodem, waarop hij viel, brak zijn val. Behalve een paar beenbreuken kwam hij er overigens goed af. Hij werd in een hospitaal opgenomen, later in een privaatsanatorium en ten slotte in een staatsinrichting voor geesteszieken, waaruit hij, na in totaal driejarige verpleging, in September 1903 als genezen werd ontslagen. Beers had in het krankzinnigengesticht geestelijk veel geleden en het is dit leed, dat Beers zijn belangstelling deed richten naar de krankzinnigen. Reeds tijdens zijn ziekte had Beers zich voorgenomen om, als hij ooit beter en ontslagen mocht worden, voortaan zijn leven te wijden aan de verbetering der Amerikaansche gestichten en de behandeling der geesteszieken. In Amerika was er op dit gebied inderdaad een achterstand. Naast zeer moderne gestichten vond, en vindt men er nog, inrichtingen, die op den naam van gesticht geen aanspraken mogen maken, maar louter en alleen bewaarplaatsen van krankzinnigen zijn.

Op 1 Januari 1905 nu begon Beers zijn hier en daar opgedane droevige ervaringen op schrift te stellen. Hij gaf aan zijn manuscript, dat als een autobiographie kan beschouwd worden, den titel „A mind that found itself“ (Een geest, die zichzelf vond). Bekende personen wist hij voor zijn arbeid in te nemen, o.a. Kardinaal Gibbons en Prof. James, den filosoof van het pragmatisme. Door middel van den psychiater Adolf Meyer verkreeg hij gelijke ondersteuning van de Rockefellerstichting en

1) Gedruktheid van den geest.

n het bedoelde
ardam te hand-
vergaderingen,
e besturen, dan
t revolutie ge-

ekt van „weder-
Bestuur, is dat
rkecht onjuist
r die opvatting
festuur op eigen
in als misdada
dan, hier wan-
i te grijpen, en
„eigenmachtige
„van boven af
is gelegd“, moet
ilde geval geens
e-meening mis-
aur dan roeping

enkebeeldige
rische Doleantie
geschiedde en
e zaak niet moet
het om de be-
aar die beheers-
denis, al werden
ntworpen en ge-
d, ook te dezer
En deze midde-
ht onrechtmatig,
assiaal Bestuur
plichtmatig,
zijne loochening
elijke kerken, en
kerken met hare
gen, en met haar
it dier meerdere
in de Doleantie.

eene afscheiding
loofd kan achten,
sekenis heeft. De
g niet losgemaakt
odale hiërarchie
deed, zou hij, bij
erk en meerdere
it leert, niet heb-

van de quaestie
t wordt, moeten
orden. Men heeft
ngen of opvatting-
is, dat ik uiteen-
het wezen der
die artikelen heb-
ven, in vertaling
n oordeelen over
a nagaan, of ik
k dan wel mijne
t licht te stellen
ijft, overeenstemt
seft, en met aan-
tegenstrijdigheid
merking en aan-
gevonden worden
voorkomt.

ik vergist hebben
stelling van wi-
eedvoerige mede-
ook in originale
leeren. Meent men
e voorstelling van
t geen twee tegen-
ar zijn, dan diem

merikanen (o. a.

elzende 2 deelen,
tweede deel het
estelijke volksge-
der jaren velt
ot de oprichting
voor geestelijke
secretaris werd
verloopen, gedre-
beweging⁵⁾ over
ft gevonden. En-
ngton het eerste
stelijke volksge-
n daar 53 landen
emers en bevatte
aten niet minder
t, wel een bewijs
sgezondheid over-
gekregen.

de wereld“ deze
zondheid gaarne
nieuws door haar
er waar dan dat
estelijke volksge-

ikkomstig van Prof.
rische afdeling van
re.
elegatie van enkele

Dan mag men maar niet zoo schrijven, evenals Da
Joh. Jansen in zijn jongste brochure. „En deze kerk-
rechtelijke theorie werd gedoceerd... door Voetius in
zijn „Politica Ecclesiastica“, blz. 3/4, maar behoort men
eerst te bewijzen, dat mijne aanwijzing van twee tegen-
strijdige lijnen bij Voetius foutief is. Laat men dit na,
dan mag men niet maar zoo, zonder meer, spreken van
Voetius, doch behoort men te onderscheiden een Voetius
I en een Voetius II, om dan telkens te zeggen, wie-
nen van deze twee men bedoelt.

Ook mag men maar niet zonder meer, wanneer men
doelt op mijn artikelen over Voetius' leer zeggen: „Prof.
Grijdanus leert“, doch dan behoort men te zeggen:
Voetius leert volgens Prof. Grijdanus. Is men het niet
eens met wat ik daar van Voetius' leer uiteenzet, dan
behoort men het niet te doen voorkomen, dat men mijne
meening bestrijdt, maar eischt de waarheid, dat men
eerlijk er voor uitkomt, dat men het met Voetius niet
eens is, zooals ik onverbloemd heb aangewezen waar
m.i. Voetius niet met zichzelf in overeenstemming is.
Natuurlijk wordt de bestrijding van wat ik schreef, dan
wat moeilijker. En zij komt dan ook in wat ander licht:
met Voetius het niet eens zijn? Daartegenover is het
gemakkelijker en belooft het meer succes, wanneer men
Voetius' naam weglaat, de onderscheiding of tegen-
strijdigheid, die ik bij Voetius aanwijs, verzwijgt, en het
voorgeeft, dat men mij bestrijdt. Maar waarheidsliefde
en eerlijkheid eischen wat anders.

Eene andere opmerking is deze. Prof. Dr. H. H. Kuy-
per heeft in „De Heraut“ van 10 Juni j.l. verwezen naar
de Senatsdeclaratie der Vrije Universiteit vóór een
veertigtal jaren omtrent de wijze, waarop men de Gere-
formeerde beginselen kon vaststellen. En aan het eind
van dat artikel schrijft hij dan, alsof ik niets van den
in die declaratie aangegeven weg zou willen weten:
„Maar de vraag blijft dan: wat is de kenbron voor
het Gereformeerde beginsel, wie stelt dan vast, wat het
Gereformeerde beginsel is? Prof. Grijdanus zal dit zelf
uitleggen; hij beslist. En al wat dan niet met zijn opvat-
ting overeenkomt is hiërarchisch!“

Dat werd geschreven, hoewel ik juist eene heele reeks
artikelen in „De Reformatie“ had gepubliceerd niet over
mijne meening, maar over Voetius' leer! Wat
moet men van zulk eene bestrijding zeggen? Is het
daarbij om de waarheid te doen, of heeft men een
ander doel, voor het bereiken waarvan men niet vraagt
naar de geoorlooftheid van het middel, dat men bezigt?
Mijne fout schijnt te zijn, dat ik zeg, dat men maar
niet zonder nadere beoordeeling moet aannemen en
goedkeuren en als voorbeeld en regel stellen, wat onze
Vaderen hebben geschreven en gedaan, om dat als nor-
matief voor ons denken en handelen te gebruiken en
te verklaren, maar dat ik eerst toetsing ook van hunne
woorden en daden vraag, toetsing aan Gods Woord en
aan de grondbeginselen van het Gereformeerde kerk-
recht. Nu, te dezen aanzien kan ik mij hiermede
troosten, dat ik in overeenstemming oordeel met art. 7
van onze Nederlandsche Geloofsbelijdenis.

In zijne stellingen, te Leeuwarden verdedigd, poneert
Prof. Dr. H. H. Kuyper: „Het Gereformeerde Kerkrecht
grondt zich... wat de essentialia betreft op Gods
Woord; maar aangezien er tusschen de Christelijke
Kerken verschil bestaat over de beteekenis en toepassing
van wat Christus in Zijn Woord ons leert, heeft men
bij de vraag wat Gereformeerde kerkrecht is, reke-
ning te houden met wat de Gereformeerde Kerken in
hare belijdenisschriften hebben beleden, in haar ker-
kenordeningen hebben vastgesteld en wat door haar
dogmatici en canonici vooral in strijd met afwijkende
richtingen is geleerd“. Stelling I.

Hierbij kunnen we de opmerking maken: och ja,
„rekening houden met“, natuurlijk. Zelfs moeten we
met nog meer „rekening houden“, dan hier genoemd
wordt. Zooals b.v. met de algemeene beschouwingen
in die verschillende tijden, b.v. over de verhouding van
„Kerk en Staat“, en met de beschouwingen desbetref-
fend door genoemde dogmatici en canonici voorgestaan,
en met den invloed daarvan op hunne kerkrechtelijke

zondheid ooit was genoemd hebben de Christenen
begrepen wat er op dit gebied te doen was. De
Chr. vereenigingen, opgericht ter voorkoming en
bestrijding van geestelijke en maatschappelijke
ziekten, de stichtingen van barmhertigheid en de
Chr. inrichtingen voor de in geestelijk opzicht
kreupelen, verminkten en lammen, getuigen hier-
van. Wat ons land betreft denken wij hierbij aan
Zetten, een dorp in de Betuwe, door Ds O. G.
Heldring gemaakt tot een middelpunt van pra-
ctische werkzaamheid (in den loop der jaren ont-
stonden er de volgende gestichten: in 1848 het asiel
Steenbeek, waarin aan boetvaardige vrouwen de
weg tot herstel werd geopend; in 1856 Talitha
Kumi voor verwaarloosde meisjes; in 1861 Bethel
om oudere meisjes te onttrekken aan gevaarlijke
omgeving en af te brengen van gevaarlijke wegen);
aan de „Rekkensche Inrichtingen“, uitgaande van
de Vereeniging tot stichting van Chr. Inrichtingen
voor de verpleging van zwakzinnigen; aan de
Weesinrichting te Neerbosch, vroeger uitgaande
van de „Vereeniging tot opnemng en opvoeding
van verwaarloosde wezen, gevestigd te Nijmegen“,
thans gestichtsgemeente der Ned. Herv. Kerk; aan
het Provinciaal Gereformeerde Weeshuis te Mid-
delharnis; aan de August Hermann Franckeschool
te Rotterdam, uitgaande van de vereeniging „Zoekt
het verloren“⁵⁾; aan het Nationaal Geuzengesticht

5) Behalve deze school, voor lager- en vervolgonderwijs,
bezit deze vereeniging nog drie internaten: één voor

denkheiden en leeringen. En men moet „rekening hou-
den“ met hunne persoonlijkheden en met hun streven.
Over dit allee, en wat nog meer genoemd kan worden,
spreekt deze stelling echter niet. Dat heeft beteekenis in
betrokking tot hetgeen zij wel noemt, dat nu bijzonder
in relief komt. Voorts wordt hetgeen dogmatici en cano-
nici geleerd hebben, naast kerkenordening en naast
belijdenis geplaatst. En we hooren de tegenstelling ma-
ken: „wat de essentialia betreft op Gods Woord...
maar“. Daarmede wordt voor wat, niet direct tot de
essentialia gerekend wordt, de band aan Gods Woord
losser gemaakt, de toepassing. En de leeringen van dog-
matici en canonici schijnen op deze wijze naar den
kant van het normatieve getrokken te worden.

Voorts luidt de redeneering: wat de essentialia betreft
op Gods Woord; maar aangezien er tusschen de Chris-
telijke kerken verschil bestaat over de beteekenis en
toepassing van wat Christus in Zijn Woord leert, heeft
men... Dat zegt dus feitelijk, dat er tusschen de
Christelijke kerken geen verschil is over de essentialia,
doch slechts over de beteekenis en toepassing van wat
Christus in Zijn Woord ons leert. Dus niet over de
vraag, wat Christus ons in dit opzicht leert. Doch is
dat juist? Immers neen. Er is allereerst strijd over de
essentialia, over het wat van Christus' leer in Gods
Woord. Maar vloeit dan uit deze redeneering niet voort,
dat dus ook van wege dat verschil der Christelijke
kerken het gronden van het kerkrecht op Gods Woord
wat de essentialia betreft, achterwege moet blijven, en
men diensangaande evenzeer slechts rekening moet hou-
den met belijdenisschriften, kerkenordeningen, hetgeen
door dogmatici en canonici geleerd is?

We kunnen zien, zoo loopt het reeds bij deze eerste
stelling niet goed. Op deze wijze raken we al meer los
van Gods Woord, en dan komen als andere normen:
leeringen van dogmatici en canonici. En waren dozen
het nu onderling maar steeds eens, ja, waren zij het
een ieder maar steeds met zichzelf eens. Doch bij
wien, en wanneer, moet dan met hunne leeringen
„rekening gehouden worden“?

En naar welken maatstaf? Naar de subjectieve mee-
ningen van dezen rekeninghouder?

S. GREIJLDANUS.

Kerkinstituering.

We lezen in de „Mededeelingen van de vereeniging
„Johannes à Lasco“ te Londen“:

Hoezeer ook de regelmatige prediking van Gods
Woord een essentieel bestanddeel van ons leven in
den vreemde is geworden, toch blijft zich het gemis
doen gelden van een eigen kerkelijke gemeenschap.
Velen onzer waren voor jaren verstoken van de Hei-
lige Sacramenten. Aansluiting bij Engelsche Kerken
is gebleken niet mogelijk te zijn, indien men eigen
belijdenis wil handhaven en heeft zeker nimmer vol-
ledige voldoening gegeven.

Daarom heeft het Bestuur der Vereeniging zich op
een vergadering van het Comité in Nederland be-
schikbaar gesteld om de noodige voorbereidende
werkzaamheden te doen pisaats vinden. Op de ver-
gadering, die op 28 Sept. in het Bangor Hotel werd
gehouden en waarbij ook de Voorzitter van het Nederl.
Comité, de heer Van Beeck Calcoen, aanwezig was,
is deze actie besproken en een aanvang gemaakt met
de samenstelling van een lijst van handteekeningen
van leden of doopleden eener Geref. Kerk, die Kerk-
instituering begeeren.

Deze lijst ligt ter verdere completeering ter teke-
ning in de vergaderkamer der Kerk en kan na den
dienst worden geteekend door diegenen, die dit nog
niet hebben gedaan.

Leden onzer Kerken kunnen ook per brief hun
adhiesie betuigen met deze plannen.

Het lijkt me niet overbodig er op te wijzen, dat de
eerste zin van de tweede alinea mij onjuist geredigeerd
schijnt. Voor de toekomst kan deze mededeeling ge-
wenscht zijn. Thans zeg ik er niet meer van. K. S.

De Groote Catechismus van Zacharias Ursinus. (VII.)

104. Hoe kan gezegd worden, dat Christus ontrangen,
geboren en gezalfd is, dat Hij geleden heeft, dat Hij

„Wilhelmus van Nassau“ te Brielle en het „Te-
Huis“ te Utrecht, uitgaande van de „Vereeniging
tot opnemng en verzorging van Weezen of Ver-
latenen“⁶⁾ en dergelijke inrichtingen.

En wat het buitenland betreft noem ik u de
namen van August Hermann Francke (1663—1727),
den kampioen van het Pietisme, beroemd door zijn
philantropischen arbeid — uit het godsdienstonder-
wijs, dat hij sinds 1694 aan arme, bedelende kin-
deren gaf, ontstond in 1695 een armenschool, waar-
uit weer verschillende onderwijsinrichtingen ont-
stonden en niet te vergeten het beroemde wees-
huis te Halle —; van Georg Müller (1805—1898),
Baptistisch predikant te Bristol in Engeland, leider
van allerlei Christelijk-philantropischen arbeid (te
Bristol deed hij vijf groote weeshuizen verrijzen
en meer dan 75 scholen werden door hem gesticht,
niet alleen in Engeland, maar ook in Spanje, Italië
en Indië); van Johann Hinrich Wichern (1808—
1881), den grooten héraut en organisator der In-
wendige Zending in Duitschland, stichter van de
wereldberoemde stichting het „Raube Haus“⁷⁾;
van Theodor Fliedner (1800—1864), oprichter van

schooljongens (August Hermann Francke Huis I), één
voor werklouers (August Hermann Francke Huis II) en
één voor meisjes (Vredestein).

6) Deze vereeniging bedoelt de verzorging van weezen
en halve weezen van zeelieden (en, voor zoover geld en ge-
legenheid beschikbaar is, ook van andere weezen).

7) Duizenden knapen leerden hier een Christelijk familie-
leven kennen en werden er gevormd tot goede leden van
de maatschappij.

gestorven, opgewekt en ten hemel opgenomen is, en
dat Hij wederkomen zal, daar gij beleden hebt, dat Hij
waarschijnlijk God is, en alle deze dingen in God niet
plaats vinden?*)

Dit alles past bij Hem naar Zijn menselijke natuur,
maar niet naar Zijn Goddelijke; zooals Hij naar Zijn
Godheid van eeuwigheid, almachtig, onveranderlijk,
onleidend is, hemel en aarde vervult, maar niet naar
Zijn menselijke natuur.

105. Zeg het derde deel van de artikelen des ge-
loofs op.

Ik geloof in den H. Geest, eene heilige
algemeene Kerk, de gemeenschap der heil-
ligen; vergeving der zonden, wederop-
standing des vleesch, en een eeuwig
leven; Amen.

106. Wie is de Heilige Geest?

Hij is de derde Persoon der Godheid, de ware en
eenige God met den eeuwigen Vader, en den Zoon, die
ons naar 't beeld Gods hervormt.

107. Waarom wordt Hij GEEST genoemd?

Niet alleen omdat Hij God is; maar vooral daarom,
omdat Hij de persoon is, door Wien de Vader en de
Zoon ons levend maken en onze harten bewegen.

108. Waarom de HEILIGE?

Omdat Hij God is en ons Gode gelijkvormig maakt.

109. Wat is Zijn loof?

De heiliging der uitverkorenen, waardoor zij Christus
en Zijn weldaden deelachtig worden; en de uitdeeling
van gaven in de Kerk, die tot haar opbouw dienen.

110. Wat is de heiligmaking der uitverkorenen?

Het is door den Heiligen Geest door middel van den
dienst des Evangelies onderwezen te worden, aangaande
den wil Gods jegens hen; en wedergeboren te worden;
en door het geloof tot tempelen Gods en lidmaten van
Christus gemaakt te worden; opdat zij de werkingen
des vleesch, doodden; en in nieuwigheid des levens wan-
delen en vorderen; de vertroosting en blijdschap in God
smaken, en tot het eeuwige leven bewaard worden.

111. Verkrijgen ook de niet-uitverkorenen ten ewi-
gen leven niet eenige gaven des Heiligen Geestes?

Velen in de Kerk, die geen heiligen zijn, verkrijgen
die; maar zonder waar geloof en bekeering, en derhalve
tot hun eigen verdoemenis.

112. Wat is: te gelooven in den Heiligen Geest?

Het is vertrouwen en in zijn hart gevoelen, dat de
Geest van Christus, de ware en eenige God met den
Vader en den Zoon, in ons het ware geloof en de be-
keering begonnen heeft; en dat Hij de Auteur is van
alles, wat tot onze heiliging strekt; en dat Hij bij ons
zal blijven in eeuwigheid.

113. Wat is de KERK, waarvan gij gelooft, dat zij
bestaat?

Zij is de vergadering der menschen, die door God
tot het eeuwige leven uitverkoren, en door den Heiligen
Geest wedergeboren, de zuivere leer des Evangelies met
een waar geloof omhelzen, de sacramenten volgens de
Goddelijke instelling gebruiken, en de verschuldigde
gehoorzaamheid aan den (ambtelijken) dienst bewijzen,
en om Christus' wil en door Hem met de gerechtigheid
en het eeuwige leven begiftigd worden.

114. Waarom noemt gij haar HEILIG?

Omdat Christus de Kerk, die Hij door Zijn bloed ver-
lost en met Zijn gerechtigheid bekleedt, ook door Zijn
Geest tot heiligheid en onschuld des levens hervormt,
die in dit leven begonnen, in het toekomstige echter vol-
maakt wordt.

115. Waarom ALGEMEEN?

Omdat er in alle tijden en uit alle volkeren en oorden
der wereld, sommigen zijn en zullen zijn, tot aan het
einde toe, die in Christus gelooven en deze Kerk samen-
stellen.

116. Waarom de GEMEENSCHAP DER HEILIGEN?

Omdat alle heiligen tot de gemeenschap van denzelf-
den Christus en van dezelfde weldaden van Christus
geroepen zijn; en al wat zij elk in 't bijzonder van God
ontvangen, tot heil van de geheele Kerk aanwenden.

R.

9) et haec omnia in Deum non cadant.

het eerste Diaconessenhuis te Kaiserswerth; van
Friedrich Christian Karl von Bodelschwing (1831—
1910), directeur van Bethel, inrichting voor lijders
aan vallende ziekte te Bielefeld, stichter van een
diaconessen-⁸⁾ en een diaconenhuis⁹⁾ en de auctor
intellectualis¹⁰⁾ van de arbeiderskolonies, gelijk
men die tegenwoordig in heel Duitschland vindt;
van William Booth (1829—1912), den stichter van
de Salvation Army (het Leger des Heils) en van
zoovele anderen, minder bekenden, maar niettemin
evenzeer begaan met het lot der geestelijk mis-
deelden en ieder voor zich trachtend hun geeste-
lijken nood te lenigen. Deze allen, merkt Van der
Spek¹¹⁾ terecht op, gingen uit tot hun werk der
liefdevolle opoffering, niet uit humanistische over-
wegingen en inzichten, maar gedrongen door den
onweerstaanbaren drang der liefde van Christus.
Zij dachten niet aan geestelijke volksgezondheid,
maar ijverden daadwerkelijk in de practijk voor
geestelijke volksgezondheid door zich te bekomme-
ren om zielen, die in geestelijken en lichamelijken
nood verkeerden.

D.

A. C. D.

8) Voor verpleegsters.

9) Voor verplegers.

10) Geestelijke vader.

11) Dr. Joh. van der Spek: Geestelijke Volksgezondheid.
Een nieuwe taak voor de Kerk. Geschriften van de Ned.
Herv. Vereeniging voor geestelijke volksgezondheid, II,
blz. 30.